

je, govoriti o kaki „komandi“. Mar je meni sploh za kako komando! Vsakdo v Ljubljani ve, da se nikdar za nobeno javno reč ne trgam, da že 15 let nisem bil na nobeni veselici in da se ne menim za društva, da se sploh ne udeležujem nikakih priredb, kjer je prilika, se potisniti v ospredje in zadobiti kako „komando“ in da se vedno le norca delam, kadar vidim druge, kako se trudijo, da bi igrali kako ulogo.

Jaz o časnikarskem shodu že od kraja nisem hotel nič slišati, ker sem vedel, da se ne bo vršil v okviru, v katerem bi mogel kaj koristnega ustvariti. Že po zimi, ko se še nihče ni menil za shod, me je obiskal urednik Frylink iz Lvova in me nagovarjal, naj se zavzamem za shod, a jaz sem to odločno odklonil. Ko je potem župan gosp. Hribar sklical ljubljanske žurnaliste na posvetovanje zastran shoda, jaz na njegovo povabilo še odgovoril nisem in se tudi posvetovanja nisem udeležil, ker sem stal in stojim na tistem stališču, kakor ga je obrazložil pri tistem posvetovanju gosp. dr. Tavčar. Če bi bil jaz sploh hotel imeti kaj opraviti s tem shodom, bi se bil udeležil vsaj posvetovanja pri gosp. županu in bi bil vsaj pomagal olajšati ovire pri iskanju gospodov za pripravljalni odbor. A ker niti tega nisem storil, je kar otročje, da se mi očita hrepenenje po kaki „komandi“.

Končam! Moje prepričanje je, da naj bodo strokovni shodi časnikarjev posvečeni časnikarskim zadevam, kakor je to pri vseh drugih narodih navada, in da možje, ki niso praktični časnikarji — naj bodo sicer še tako „odlični slovenski rodoljubi“ — na takih strokovnih shodih nimajo ničesar iskati. Povedal sem to odkrito, ker je moja navada, da vsaki stvari pogledam naravnost v oči, in ker mi kot časnikarju po poklicu ni vse jedno, kaj se godi s časnikarskimi interesi. Ti so dostikrat direktno nasprotni tako interesom raznih odličnih slovanskih rodoljubov, kakor tistih časnikarskih kibicev in časnikarskih šmarcerjev, ki se vsiljujejo na časnikarske shode.

Povedal bi lahko še marsikaj zanimivejšega, a molčim, ker shodu nečem škodovati. Vem, da me bo „Slovenec“ zopet napadal in morda zopet napredno stranko klical proti meni na pomoč, kakor da bi stranko, kateri služim, sploh kaj tangiralo, kako mnenje imam jaz o strogo stanovski zadevi. Ali to me ne moti in ust si jaz ne dam mašiti, najmanj, kadar se gre za moje stanovske in osebnostne interese. Sicer pa, kakor rečeno, lete že dolga leta name strupene strele z vseh strani, a vse samo zato, ker vestno izpolnujem prevzete dolžnosti in ker zvesto in z vnemo služim svojemu dobrotniku g. dr. Tavčarju. Pogum mi zato ni upadel in mi ne bo. Koža moja je trda in strahu jaz sploh ne poznam; sicer pa se pri vsakem novem napadu spominjam Goethejevega izreka „Sollen die Dohlen dich nicht umschrei'n, musst du nicht Knopf auf dem Kirchthurm sein.“

Mogočni ljudje so združeni na najbesnejši boj proti meni, cerkveni in posvetni. Klerikalcem so se pridružili tudi razni liberalni spekulanti. A vsem tem kličem: Le streljajte name, zabavljajte, obrekujte me, vlačite moje ime po blatu, kolikor Vam drago — moja kri vre veselja, moja duša, ki je še vedno mlada, četudi se mi lasje že sive, vriska radosti in ponosa, ko vidim, kako silne moči so se združile, da bi zlomile moje drobno pero, pa tega pri vsem neznanem naporu vendar ne morejo.

M. M.

Politični pregled.

Notranji položaj se v obče smatra jako resnim in sicer zaradi nagodbenega vprašanja. Pričakuje se, da prinese še ta teden odločitev — vsaj dunajska vlada razširja take vesti. Ogrska vlada je zopet razglasila, da „ne razume“ velike „razburjenosti“ dunajske vlade, češ, da tista nagodba, ki se je brani Cislitvanska z vso silo, je tako slaba za Ogrsko, da ogrska vlada na noben način ne more ugoditi še taki želji Cislitvanske. Neki aktivni cislitvanski minister se je izjavil, da dunajska vlada rajše odstopi, kakor da bi glede nagodbe le količkaj odnehala. Stvar je torej priklopela do viška in mora že v bližnjih dneh priti do odločitve.

— Nova aferi. — Nadvojvoda Fran Ferdinand pojde kot cesarjev zastopnik v London h kronanju angleškega kralja. Za spremljevalce si je izbral po jednega nemškega, češkega, madjarskega in poljskega kavalirja. Madjari vidijo v tem dokaz, da smatra nadvojvoda Ogrsko kot provinco, kakor sta Češka in Gališka, ne kot samostojno državo, ter so vsled tega začeli strastno vojno v namen, da se prepreči imenovano spremstvo. Madjarom ni prav, da bi svet zvedel, da žive v Avstro-Ogrski še drugi narodi kakor Madjari in Nemci, dasi tvorita te dve narodnosti — manjšino prebivalstva tako v to, kakor v inostranski polovici. V ogrskem državnem zboru so kar švigale najostrejšje interpelacije, ali bo ogrska vlada dopustila, da se pomeša „samostojna“ ogrska država med avstrijske provincije. Predsednik Szell je tolažil, da ni misliti, da bi se spremstvo drugače sestavljalo, kakor iz zastopnikov obeh držav, t. j. enega nemškega in enega madjarskega kavalirja. Tu pa je Szell v hudih zmotah ter ga hrvatski listi poučujejo, da je drugo Hrvatska in drugo Ogrska, da mora po teh načelih tudi Hrvatsko zastopati posebni kavalir. Sicer pa se cela vest, bodisi že resnična ali ne, prav nič ne spominja Jugoslovanov.

Skupni proračun za leto 1903. — V torek sta se v Budimpešti sešli delegaciji in jim je predložil skupni proračun za l. 1903. Netto-potrebščina znaša 366 milijonov kron, za osem milijonov več kakor lani. Vrh tega zahteva vlada še 38 milijonov za nove topove (haubice) za reorganizacijo raznih topničarskih oddelkov in za ustanovitev nove topničarske kadetne šole. Za zvišanje podčastniških premij se zahteva 200.000 kron. Veliko začudenja obuja naknadni kredit za ekspedicijo na Kitajsko v znesku 8,229 000 kron.

Iz Vsenemške domačije. — Wolf strašno grozi! Tovariši so ga pritirali s svojimi napadi in očitani v tako zagato, da se brani besno kakor s psi obkoljen volk. Zdi se, da dožive Nemci med seboj nečuven škandal. Wolf piše v svojem listu tako-le: O meni se pripovedujejo stvari, ki se vidijo naravnost zločinske; a če stvar zasledujem in preiskujem, kaj je pač povod takim nezaslišanim zlodejstvom, se moram od groze in strmenja prijeti za glavo radi naravnost blazne nesramnosti, s katero se napihujejo in pretiravajo najničnostnejše, najnedolžnejše in vsakdanje stvari; strmeti moram nad

predrznostjo, s katero se ali vsled pomote ali nerazumevanja ali vsled hotenega namena slučajne besede ali slučajni dogodki širijo kot laži in očitjanja, ki so zločinska. Organiziral se je cel zistem ovaduštva, pretika se moje privatno življenje ter se vlačijo celo najintimnejše rodbinske zadeve z nesramno zlobnostjo in s čudovito opravljenostjo v javnost, in svet bo strmел, kako sramotno bodo stali oni, ki se zaganjajo sedaj z navidno toliko zmagovitostjo name, da bi me uničili politično in fizično. Očividno upajo, da se utrudim radi strašne gonje ter da omagam pod kopico sramotenja in blatenja ter se umaknem in pustim svojim nasprotnikom, da triumfirajo. Ali sedaj naj pride karkoli; nadaljeval bom vsiljeni mi boj brezobzirno in končno se pokaže, kdo obleži. Svoje prijatelje pa prosim, naj mirno čakajo, da se stvari razvijejo! — Wolf torej v istini strašno grozi. Kaj bo, kaj bo! Ali naj se sodi o Woltu karkoli, istina je, da njegovi sovražniki le oddaleč namigujejo in prikrito napadajo, pozitivnega pa vendar ne povedo ničesar gorostasnega. To za lovce „volka“ ni baš znamenje posebnega junaštva. Zato pa so ti lovci v nedeljo razgnali velik shod, ki ga je priredil Wolf na Dunaju.

Vojna v južni Afriki. — Krüger proglašja vse ugodne vesti o mirovnih pogajanjih z Buri kot angleške časnikarske race, katere izpušča v svet vlada, da preslepi angleški narod povodom kronanja kralja Edvarda z navideznim mirom, po katerem vse hrepeni. Obljuba burskih voditeljev, da poprašajo glede miru svoje oddelke, je bila gola formalnost. Krüger je prepričan, da se mir na podlagi sedanjih angleških propozicij ne sklene. 15. maja se snide v Vereenigingu (južne Pretorije) okoli 200 burskih delegatov. Vsi oddelki bodo zastopani. Glasovanje bo tajno. Angleži upajo, da se izreče večina za mir; mogoče pa je, da ostane par sto Burov nespravipljivih ter se zatečejo v gore. S temi pa bo v par tednih vojne konec. Dopisnik „Daily Telegrapha“ poroča iz Pretorije, da se zbirajo burske čete neprestano ter jim vodje stavijo vprašanja. Dewet je povsod ter daje svojim rojakom docela resnična pojasnila o položaju. Dewet je baje za mir (drugi pravijo, da je za vojno), Delarey pa je izjavil, da se ukloni večini. Reitz in Jacobus sta sedaj pri Beyersu. Burske žene v zahodnem Transvaalu se hočejo vrniti na svoje farme „Daily Mail“ graja vojno upravo, da je s slabim gospodarstvom ter z neugodnimi pogodbami zakrivila izgubo mnogih milijonov funtov šterlingov. Goljufije pri nakupu konj in živil se bile velikanske.

Boj proti terminski kupčiji.

II.

Izkušnja priča, da zakon, s katerim se je v Nemčiji prepovedala terminska kupčija, ni na kupčijo samo nič vplival in ni rodil tistega sadu, ki se je pričakoval. Žitne cene vsled tega niso poskočile, veletrgovina pa je terminsko kupčijo le v formi premenila v takoimenovani „Lieferungsgeschäft“. Jediní uspeh nemškega zakona je bil, da je mnogo malih žitnih trgovcev propadlo, ker se v prehodni dobi — od odprave terminske kupčije do udomačenja nove forme velekupčije z žitom — niso mogli orijentirati o cenah na žitnem trgu.

Tudi pri nas — kjer se vse posnema, kar se godi v Nemčiji — se je že pred leti začel boj proti terminski kupčiji. Ta boj je pospeševalo posebno obče

znano dejstvo, da je spekulacija na žitnih borzah na Dunaju in v Budimpešti zadobila najodurnejšo, naravnost sleparsko obliko. Agentje so potovali po vseh vaseh in z lažnjivimi obetani zapeljevali posestnike, rokodelce, trgovce, učitelje, zdravnike, duhovnike in pisarje, da so spekulirali na žitni borzi. Na borzo so se tudi zatekli plavokorni kvartopirci iz dunajskega jokaykluba in stalni obiskovalci totalizatorja pri vseh velikih dirkah. „Odličen“ aristokrat, knez Fürstenberg, se je dal celo pogovoriti, da je posodil svoje ime za uprizorjenje „ringa“ v svrhu umetnega podraženja turšice.

Kakor vedno in povsod, so bili spekulanti na posled žrtve nekaterih brezvestnih borznih matadorjev, ki so zapeljane ovčice z dežele prav nekrščansko odrli. Marsikako posestvo je prišlo na boben, marsikaka hiša je dobila novega lastnika, marsikaka prej ugodna eksistenca je bila uničena.

Zakonodajstvo je na različne načine poskušalo, omejiti to igralsko besnost, ki je prešinila tako široke sloje; zlasti je poskušalo to doseči z omejitvijo kompetence borznih razsodišč in to poslednje je tudi dosti zaleglo. Največ je seveda zaleglo to, da je bilo na stotine ljudi prav pošteno ogoljufanih. Ta izgled je bil premnogim v svarilo. Borzna spekulacija z žitom se je s tem vsaj deloma omejila; odpravila se sploh nikdar ne bo, kajti oblika vsake kupčije se lahko preminja, vsaka kupčija lahko zadobi drugo obliko, ne da bi se v bistvu dosti premenila. Tako je tudi s terminsko kupčijo, oziroma s spekulacijo na žitni borzi; terminska kupčija se lahko zatne, a spekulacija bo ostala tudi v tem slučaju, samo izvrševala se bo v drugi obliki.

Oblika kake kupčije pa nikdar ni odločilna za ceno blaga. To more misliti samo nevednež, a da je teh dosti na svetu, o tem smo menda vsi jedini. In dokler bo terminska kupčija v Ameriko dovoljena, se bo tudi pri nas v bistvu vsa žitna kupčija vršila v tistem smislu, če tudi v drugi obliki: terminska kupčija bo posredovalec pri določitvi svetovne cene žita. Veletržcem se ne bo slabo godilo, tudi če se terminska kupčija prepové.

Kar pa bi bilo nujno potrebno, je to, da se reformirajo žitne borze in sicer na ta način, da zadobe žitne ali sploh kmetijske zadruge vpliv na določitev cen. S tem bi bil upeljan na borzo nov, zdrav, dober element in s tem bi tudi zadružništvo dobilo trdno podlago, mej tem ko visi sedaj v zraku.

Glogov belin.

V nekaterih letih se prikažejo na hruškah, jablanah in češpljah (slivah) v velikanskem številu zelo